

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, АДМІНІСТРУВАННЯ ТА
ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
КАФЕДРА ТЕХНОЛОГІЧНОЇ І ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ТА
ЗАГАЛЬНОТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Хімія

(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 014 Середня освіта
(код і назва спеціальності)

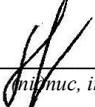
предметна спеціальність 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
(код і назва спеціальності)

освітня програма Середня освіта: біологія та здоров'я людини

тип дисципліни обов'язкова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

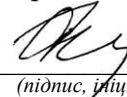
ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

_____
Н.В. Граматик
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою технологічної і професійної освіти та загальнотехнічних дисциплін протокол №1 від 27 серпня 2019р.

Завідувач кафедри
_____
О.В. Федорова
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова науково-методичної ради факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності

_____
О.В. Федорова
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми:

Федорова О.В., кандидат фізико-математичних наук, доцент, завідувач кафедри технологічної і професійної освіти та загальнотехнічних дисциплін ІДГУ

Рецензенти програми:

Букатова О.М., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри технологічної і професійної освіти та загальнотехнічних дисциплін ІДГУ

Баштовенко О.А., кандидат біологічних наук, доцент кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки та фізичної культури.

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 3	<i>Лекції:</i>	
	20	-
Модулів: 1	<i>Практичні заняття:</i>	
Загальна кількість годин: 90	-	-
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 1-й	<i>Лабораторні заняття:</i>	
	24	-
Семестр: 1-й	<i>Семінарські заняття:</i>	
	-	-
Тижневе навантаження (год.): - аудиторне: 3 - самостійна робота: 3	<i>Консультації:</i>	
	-	-
Форма підсумкового контролю: залік	<i>Індивідуальні заняття:</i>	
	-	-
Мова навчання: українська	<i>Самостійна робота:</i>	
	46	-

Предмет вивчення навчальної дисципліни – основні неорганічні та органічні речовини та їх сполуки, хімічні перетворення різних сполук та закономірності цих перетворень.

Метою вивчення дисципліни є: вивчення теоретичних основ теорії будови речовини, хімічного зв'язку; ознайомлення з будовою атому, властивостями неорганічних речовин та їх сполук; вироблення екологічно грамотної поведінки в побуті, природі та на виробництві.

Передумови для вивчення дисципліни ґрунтуються на знаннях, набутих студентами в результаті вивчення ряду базових дисциплін з курсів закладів середньої освіти, таких як «Фізика», «Біологія», «Хімія», «Зоологія» а також дисциплін відповідно до освітньо-професійної програми «Середня освіта: біологія та здоров'я людини»: «Біологія», «Вступ до спеціальності з основами наукових досліджень».

Міждисциплінарні зв'язки: «Біофізика», «Біологія», «Біохімія з основами молекулярної біології».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Середня освіта: біологія та здоров'я людини».

Інформація про компетентності та відповідні їм програмні результати навчання за дисципліною

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів	Програмні результати навчання
ЗК 3.	Здатність учитися та оволодівати сучасними знаннями, критично оцінювати соціальні події і явища, прогнозування освітнього процесу.	ПРН 1	Знати наукові та культурні досягнення світової цивілізації, виявляти громадянську позицію щодо територіальної цілісності та демократичного устрою України, дотримання прав людини та опанування загальнолюдських цінностей.
ЗК 5.	Здатність застосовувати інтегровані науково-природничі знання у життєвих і професійних ситуаціях, творчого впровадження набутого досвіду для збереження власного здоров'я та здоров'язбереження соціуму.	ПРН 5	Розуміти трансдисциплінарність сучасного наукового знання; вміти використовувати зв'язки суміжних галузей для формування цілісної природничо-наукової картини світу.
ЗК 9.	Здатність працювати в команді та автономно, ефективно комунікувати у полікультурному та трансграничному просторі.	ПРН 8	Вміти діяти автономно та брати відповідальність за результат, працювати в команді, керуючись національними та світовими цінностями.
ФК 9.	Здатність розуміти й уміти застосовувати базові знання природничих наук для пояснення будови, хімічних процесів, функції, життєдіяльності, розмноження, класифікації, походження, практичного використання живих організмів і систем усіх рівнів організації, а також враховувати закономірності поширення живих організмів та їх угруповань в просторі та часі.	ПРН 16	Здатний вчитися упродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності набуту під час навчання кваліфікацію.
ФК 13	Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних засобів у польових і лабораторних умовах, здійснювати безпечні біологічні дослідження, інтерпретувати результати досліджень в контексті екологічного етикету.	ПРН 21	Знати хімічну термінологію та сучасну номенклатуру, біологічне значення хімічних елементів зумовлене їх роллю у побудові тіла і процесах життєдіяльності організмів; аналізувати і прогнозувати можливі наслідки перетворення речовини, ідентифікувати речовини, які становлять небезпеку для довкілля та здоров'я людини,

			створювати безпечні умови праці, виходячи з властивостей речовин.
		ПРН 26	Вміти практично застосовувати здобуті теоретичні знання в природних та лабораторних умовах, інтерпретувати результати досліджень, самостійно виготовляти учбові колекції, гербарії, біологічні препарати.
ФК 17	Здатність розуміти й реалізовувати стратегію сталого розвитку людства у процесі професійної діяльності.	ПРН 30	Знати теоретично-концептуальні та науково-прикладні засади сталого розвитку, розкривати сутність взаємозв'язків та залежностей між природним середовищем і людиною з позиції ноосферної педагогіки.

Матриця відповідності компетентностей результатам навчання за дисципліною

Шифр компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність та відповідальність
ЗК 3.	ПРН 1			
ЗК 5.		ПРН 5		
ЗК 9.			ПРН 8	
ФК 9.		ПРН 16		
ФК 13.	ПРН 21	ПРН 26		
ФК 17.	ПРН 30			

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1.	Початкові хімічні поняття	4	2	-	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
2.	Прості та складні речовини. Основні класи неорганічних сполук	4	2	-	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
3.	Хімічні реакції	4	2	-	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
4.	Періодичний закон і Періодична система хімічних елементів Д.І. Менделєєва.	4	2	-	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-

	Будова атома														
5.	Хімічний зв'язок і будова речовин	4	2	-	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
6.	Розчини	4	2	-	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
7.	Загальні відомості про метали	6	2	-	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
8.	Загальні відомості про неметали та їх сполуки	6	2	-	4	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-
9.	Органічні сполуки	8	4	-	4	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-
Проміжний контроль		+													
Підсумковий контроль (для екзаменів)															
Всього:		44	20	-	24	-	-	46	-

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Початкові хімічні поняття.

Речовина, матеріал, тіло. Властивості речовин. Чисті речовини і суміші. Основні способи розділення сумішей. Явища фізичні та хімічні. Хімічна реакція. Ознаки хімічних реакцій, умови їх виникнення та перебігу. Хімічний елемент. Атом як форма існування хімічних елементів. Поняття про будову атома: ядро, електрони. Назви і символи хімічних елементів за сучасною науковою українською номенклатурою. Поширеність хімічних елементів у природі. Прості і складні речовини. Хімічна формула. Відносна молекулярна маса. Масова частина елементів у речовині. Валентність атомів елементів. Визначення валентності атомів елементів за формулою бінарних сполук. Складання хімічних формул за валентністю атомів елементів. Закон збереження маси. Хімічні рівняння. Кількість речовини. Молярна маса.

Тема 2. Прості та складні речовини. Основні класи неорганічних сполук.

Прості речовини. Оксиген. Повітря. Гідроген. Об'ємні відношення газів. Складні речовини. Основні класи неорганічних сполук. Оксиди. Вода. Основи. Солі.

Тема 3. Хімічні реакції.

Класифікація хімічних реакцій. Енергетичний ефект хімічної реакції. Швидкість хімічних реакцій. Хімічна рівновага. Принцип Ле-Шательє.

Тема 4. Періодичний закон і Періодична система хімічних елементів Д.І. Менделєєва. Будова атома.

Способи класифікації хімічних елементів. Поняття про лужні та лужноземельні метали і галогени. Інертні газы. Періодичний закон Д.І. Менделєєва. Періодична система хімічних елементів – графічний вираз Періодичного закону. Фізичний зміст періодичного закону. Поняття про радіоактивність і будову атома. Склад атомних ядер. Ізотопи. Радіоактивний розпад хімічних елементів. Рух електронів в атомі. Будова електронних оболонок атомів. Залежність властивостей елементів від періодичної зміни електронної структури атомів. Поняття про радіус атома, електронегативність.

Характеристика хімічних елементів за положенням у Періодичній системі та будовою атомів.

Тема 5. Хімічний зв'язок та будова речовини.

Хімічний зв'язок і будова речовини. Природа хімічного зв'язку. Способи перекривання електронних хмар. Типи хімічних зв'язків. Види хімічних зв'язків. Властивості хімічного зв'язку. Кристалічні ґратки. Валентність і ступінь окиснення. Окисно-відновні реакції.

Тема 6. Розчини.

Поняття про розчини і розчинність. Зміщення рівноваги: принцип Ле-Шательє. Процес розчинення, його фізико-хімічна суть. Будова молекули води. Масова частка розчиненої речовини. Приготування розчинів з певною масовою часткою розчиненої речовини. Електроліти і неелектроліти. Сильні та слабкі електроліти. Реакції обміну між розчинами електролітів. Властивості кислот, основ і солей у світлі теорії електролітичної дисоціації. Якісні реакції на катіони та аніони.

Тема 7. Загальні відомості про метали.

Місце елементів – металів в Періодичній системі хімічних елементів та особливості будови їх атомів. Корозія металів. Сплави. Доменне виробництво чавуна. Продукція доменного виробництва. Основні способи виробництва сталі. Натрій і калій як представники лужних металів. Сполуки кальцію. Алюміній. Залізо. Сполуки алюмінію та заліза.

Тема 8. Загальні відомості про неметали та їх сполуки.

Неметали та їх сполуки. Оксиген та сульфур. Хімічні властивості оксигена. Застосування оксигена та озону. Сульфур. Оксиди сульфуру. Виробництво сірчаної кислоти. Нітроген і фосфор. Амоніак. Солі амонію. Оксиди нітрогену та фосфору. Нітратна та ортофосфатна кислоти. Карбон та силіцій. Оксиди карбону та силіцію. Карбонатна кислота і карбонати. Силікатна кислота і силікати. Будівельні матеріали.

Тема 9. Органічні сполуки.

Органічні речовини та їх сполуки. Насичені вуглеводні. Явища ізомерії. Ізомери насичених вуглеводнів. Вуглеводневі радикали. Теорія будови органічних сполук О.М. Бутлерова. Циклопарафіни. Ненасичені вуглеводні. Дієнові вуглеводні. Ацетилен. Поняття про полімери. Поліетилен. Поліпропілен. Полівініл-хлорид. Тефлон. Бензен. Його властивості. Взаємозв'язок насичених, ненасичених і ароматичних вуглеводнів. Природні джерела вуглеводнів. Нафта, вугілля, природний газ.

Насичені одноатомні спирти. Багатоатомні спирти. Естери. Вуглеводи. Крохмаль і целюлоза. Нітрогеновмісні органічні сполуки. Амінокислоти. Білки. Значення білків у життєдіяльності організмів. Причини різноманітності органічних речовин. Види ізомерії. Властивості органічних речовин.

5.2. Тематика лабораторних занять.

1. Початкові хімічні поняття.
2. Прості та складні речовини. Основні класи неорганічних сполук.
3. Хімічні реакції.
4. Періодичний закон і Періодична система Менделєєва. Будова атома.
5. Хімічний зв'язок та будова речовини.

6.Розчини.

7.Загальні відомості про метали.

8.Загальні відомості про неметали та їх сполуки.

9.Органічні сполуки.

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	Форми звітності
		д.ф.н.	
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	4	Конспект лекцій
2.	Підготовка до практичних занять	6	Відповіді на практичних заняттях
3.	Опрацювання тем винесених на самостійну підготовку, в.т. конспектування за заданим планом	4	Робота на практичних заняттях
4.	Робота з інтернет - ресурсами	3	Індивідуальні навчально – дослідні завдання
5.	Написання та оформлення реферату	10	Індивідуальні навчально – дослідні завдання
6.	Підготовка до модульного (проміжного) контролю	4	Модульна контрольна робота
7.	Розв'язування задач	15	Письмові самостійні роботи
	Разом	46	

5.4. Тематика індивідуальних завдань

З метою поглиблення вивчення дисципліни «Хімія» програмою передбачено виконання індивідуальних завдань відповідно до тем. Завданням до індивідуальної роботи є написання реферату на задану тему.

Реферат – короткий виклад письмово або у формі публічної доповіді вмісту книги, статті або декількох робіт, наукової праці, літератури із загальної тематики. Реферат – це самостійна навчально-дослідна робота студента, де автор розкриває суть досліджуваної проблеми, приводить різні точки зору, а також власні погляди на неї.

Вміст матеріалу має бути логічним, виклад матеріалу носить проблемно-пошуковий характер.

Теми рефератів

1. Алотропія. Існування різноманітних алотропічних форм хімічних елементів.
2. Властивості, на яких засновано застосування оксиду сірки (IV).
3. Фізіологічний вплив оксиду сірки (IV).
4. Основні причини подібності та відмінності властивостей сірчаної та соляної кислот.
5. Сутність закону Ломоносова – Лавуазьє з точки зору атомно-молекулярного вчення.
6. Фізіологічна роль азоту та фосфору.
7. Властивості, на яких ґрунтується застосування карбонату амонію в кондитерській справі.

8. Колорот азоту в природі.
9. Роль фотосинтезу у процесі колороту вуглецю в природі.
10. Порівняння кулькострижневої та масштабної моделей органічних сполук.
11. Композитні матеріали.
12. Ненаповнені пластмаси.
13. Газонаповнені органічні матеріали.
14. Гумоволокнисті композитні матеріали.
15. Кераміко-металічні матеріали.
16. Склокристалічні матеріали.
17. Хімічні засоби захисту рослин. Їх значення для сільського господарства.
18. Практичне застосування продуктів нафтопереробки.
19. Технічні винаходи, що сприяли добуванню та використанню нафти.
20. Процеси гідролізу та розкладання білків.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 6.1. *Форми поточного контролю.* Усна або письмова перевірка вивчення навчальних матеріалів на практичних заняттях.
- 6.2. *Форми проміжного контролю.* Модульна контрольна робота
- 6.3. *Форми підсумкового контролю.* Залік

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами діагностики з дисципліни «Хімія» є навчальні матеріали, які використовуються для перевірки рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти: тести.

Під час поточного контролю оцінюється здатність та рівень виконання студентом завдань на практичних заняттях, результати самостійної роботи з навчальною літературою, а також якість виконання студентом індивідуального завдання у вигляді реферату та його презентації.

Зразок варіанту модульної контрольної роботи:

1. Позначте реакцію, характерну для карбонових кислот:
  - а) приєднання хлору;
  - б) дисоціація з утворення йонів Гідрогену;
  - в) дегідратація;
  - г) взаємодія з купрум (II) гідроксидом.
2. Позначте речовину, що розчинна у воді:
  - а) кальцій гідроксид;
  - б) аргентум бромід;
  - в) кальцій нітрат;
  - г) кальцій карбонат.
3. Позначте матеріал, що є сировиною для добування заліза:
  - а) нітрат;
  - б) сильвін;
  - в) доломіт;
  - г) сода.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та критерії оцінювання знань студентів.

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
	залік
90-100	зараховано
89-70	
51-69	
26-50	не зараховано

Для визначення ступеня оволодіння навчальним матеріалом з подальшим його оцінюванням рекомендується застосовувати наступні рівні навчальних досягнень студентів:

Рівні навчальних досягнень	100-бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		Студент	
Відмінний	100...90	вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших студентів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань	може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань
Достатній	89...70	вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці	за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання
Задовільний	69...51	володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу	має елементарні, нестійкі навички виконання завдань

Рівні навчальних досягнень	100-бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		Студент	
Незадовільний	50...26	має фрагментарні знання (менше половини) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді допущено суттєві помилки	планує та виконує частину завдання за допомогою викладача
Неприйнятний	25...1	студент не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів на практичних заняттях

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обгрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обгрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обгрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань.

Критерії оцінювання дослідження у вигляді реферату

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	1
2.	Складання плану реферату	1
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	3
4.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	2
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	2
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	1
Разом		10

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи.

Оцінювання проміжного контролю, тобто модульної контрольної роботи здійснюється за шкалою від «0» до «30». За кожне правильно вирішене тестове завдання студент отримує 1 бал. Максимальна кількість балів за модульну контрольну роботу – 30 балів.

**Таблиця переведення балів
за виконання модульної контрольної роботи**

Кількість балів	Оцінка за національною шкалою	
27-30	5	відмінно
23-26	4	добре
16-22	3	задовільно
0-15	2	незадовільно

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю.

Залік отримує студент, який виконав усі види завдань, визначені у робочій програмі навчальної дисципліни й має достатню кількість балів за поточний контроль (не менше 35 балів) та проміжний контроль (не менше 16 балів).

Якщо здобувач вищої освіти отримав недостатньо балів за певний вид контролю, зокрема за поточний (менше 20 балів). За проміжний (менше 6 балів), то він не допускається до складання семестрового іспиту, а у відомості обліку успішності виставляється оцінка «незадовільно».

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Інформаційне та навчально-методичне забезпечення (підручники, навчально-методичні посібники, плани лекційних та лабораторних занять, методичні рекомендації до виконання самостійної роботи та індивідуального завдання, тощо), хімічний посуд, хімічні реактиви, комп'ютерний клас з доступом до мережі Інтернет, відео проектор.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

1. Романова Н.В. Загальна та неорганічна хімія. – К.: Перун, 1998. – 480 с.
2. Степаненко О.М., Рейтер Л.Г., Ледовських В.М., Іванов С.В. Загальна та неорганічна хімія. В 2-х частинах. – К.: Педагогічна преса, 2002. – 518 с.
3. Котур Б.Я. Хімія: Навчальний посібник/ Богдан Ярославович Котур. – Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. – 236 с.
4. Органічна хімія: підручник для студентів вищих навчальних закладів. В.П. Черних, І.С. Гриценко, Н.М. Єлисеєва. 2004. 464 с.
5. Перепилиця О.П. Властивості та екологічний вплив хімічних елементів: довідник/ О.П. Перепилиця – К.: Вен турі, 1997. – 192 с.

10.2. Допоміжні джерела

1. Михайліченко П.М. Курс загальної хімії. Теоретичні основи [Текст]: навч. посіб./ Борис Миронович Михайліченко, Львів. держ.ун-т безпеки життєдіяльності. - К.: Знання, 2009. – 568 с.
2. Обушак М.Д. Органічна хімія [Текст]: Навч. посіб. Ч. I (Микола Дмитрович Обушак, Євгенія Євгеніївна Біла; Львів. нац. ун-т імені Івана Франка.- Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2004. – 204 с.

11. ДОПОВНЕННЯ ТА ЗМІНИ, ВНЕСЕНІ ДО РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ В 20__ / 20__ Н.Р.¹

---

¹ Доповнення та зміни до робочої програми додаються на окремому аркуші, затверджуються на засіданні кафедри до початку навчального року